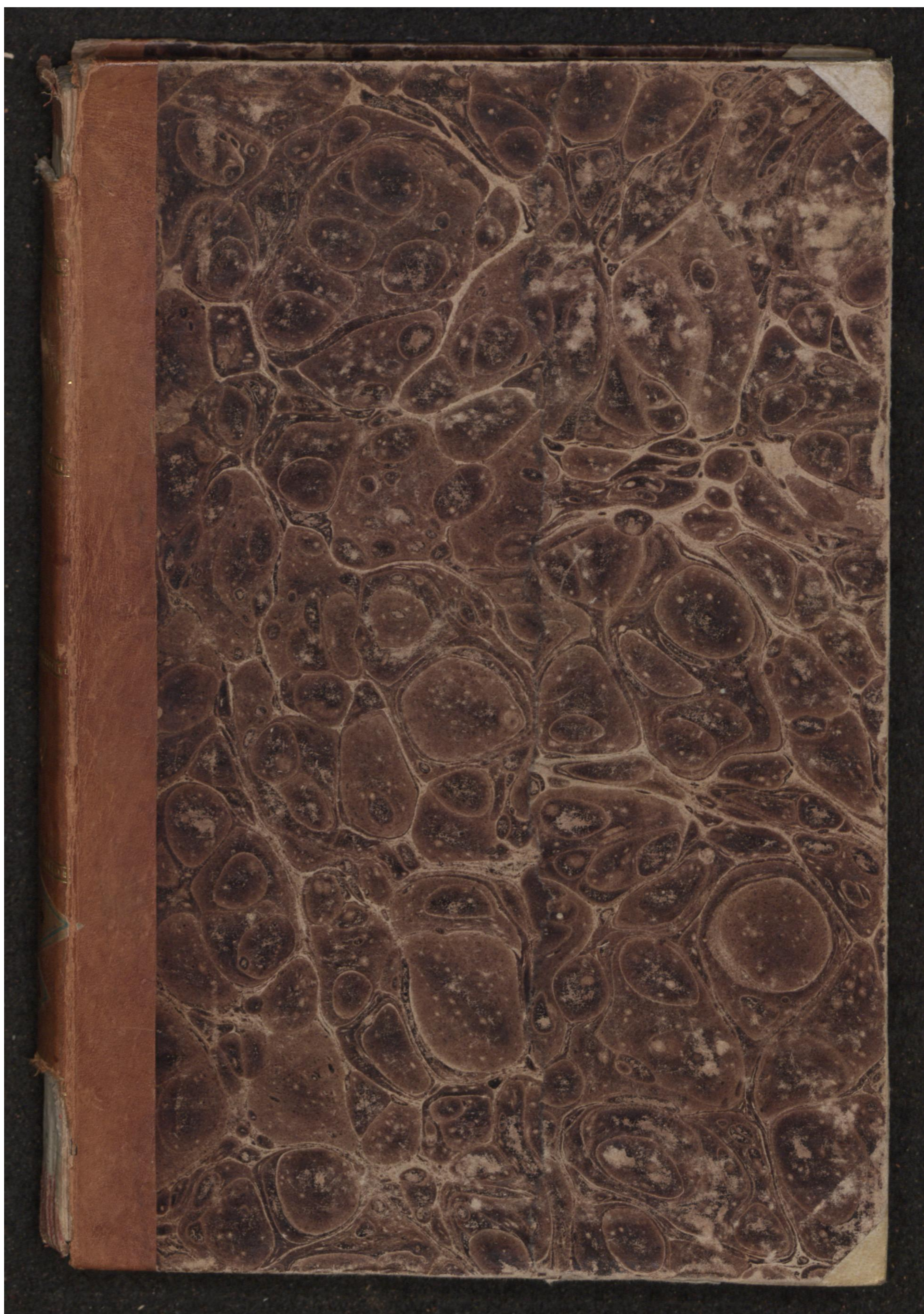
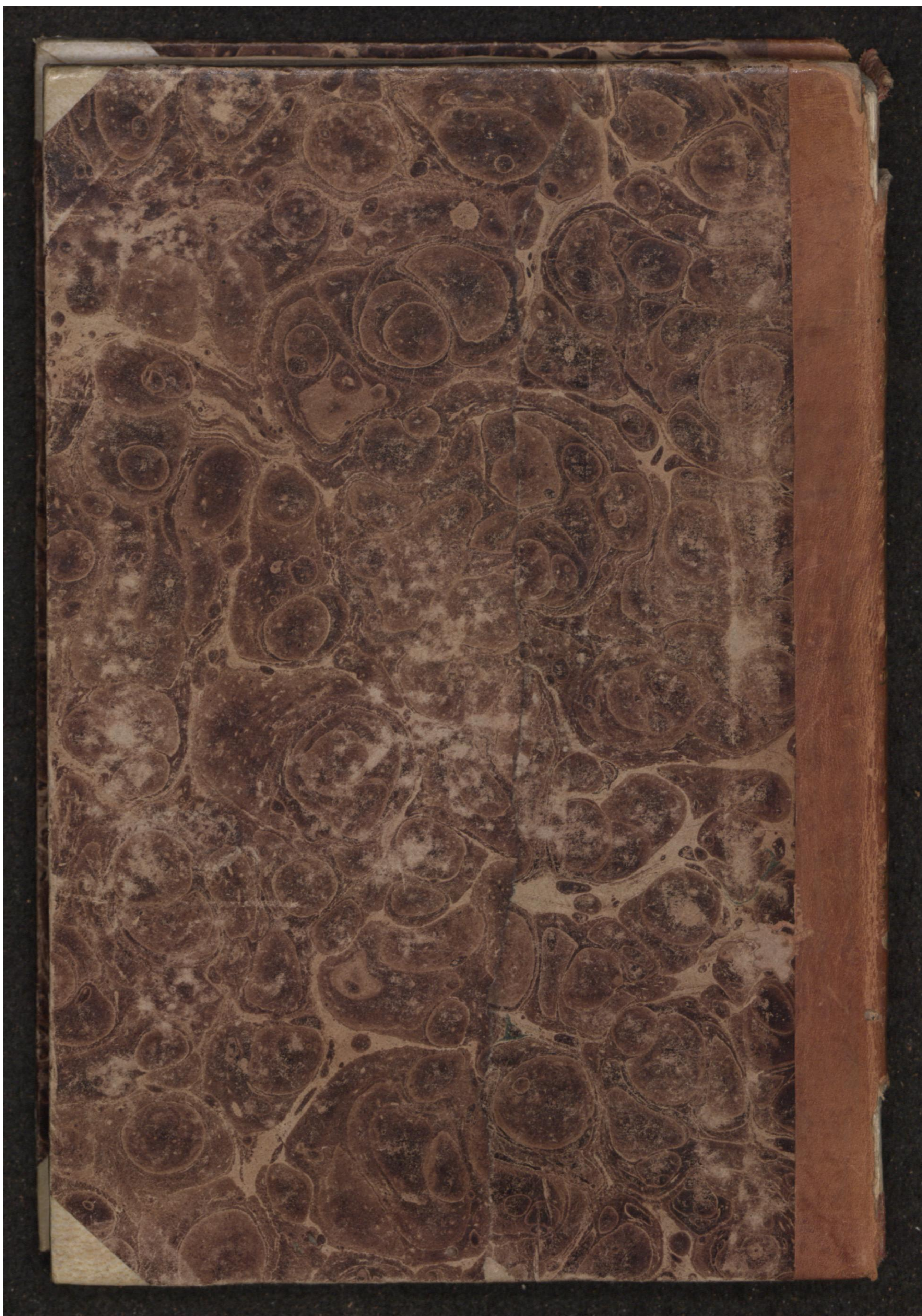
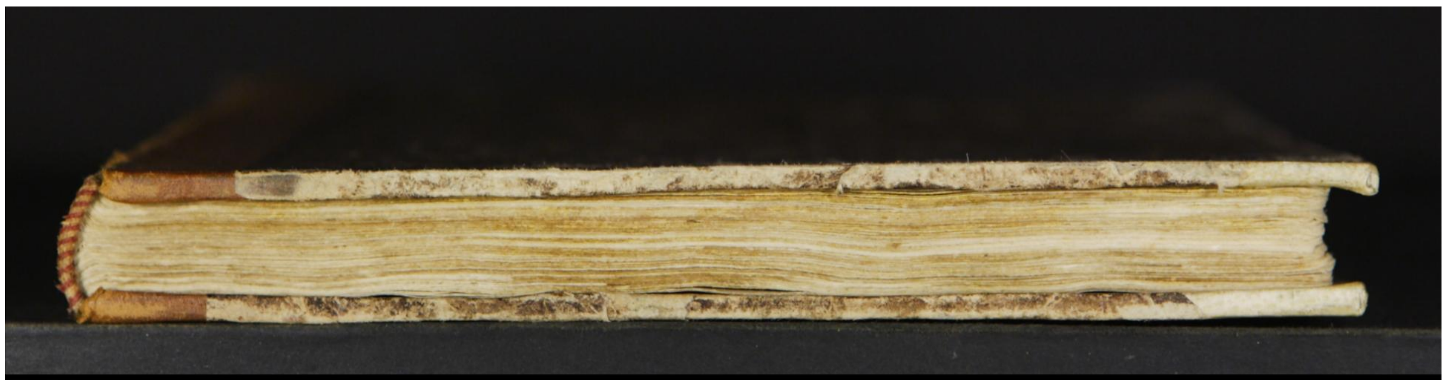

FENESTI
DE
MAG. ROM
EC.
47
K6
43

Hippocrates de natura hominis

De uictu.

De tuenda ualitudine

Medicinæ lex

Hippocratis iusiurandum

Hippocratis demonstratio quod

artes sunt

Hippocratis iuectiua in obtrecta

tores Medicinæ

Quæ quidem opera ut latine &

emendare legerentur

Curauit Andreas Brentius

Patauinus

Francisco Dedo Venetorum oratori.

Res uariæ a multis certatim dantur amicis
Grata recessuro munera Dede tibi.
Hæc nos: quæ venetũ culto legat ore iuuẽtus.
Ingenii nostri munera parua damus.

XYSTO.IIII.PONT.MAX.ANDREAS BRENTIVS PATAVINVS.S.P.D.

Vm in exquilinam habitationem Oliuerii Cardinalis Neapolitani pn cipis mei locum saluberrimũ & amoenissimum ab urbis frequentia ꝓpter pestilens anni tempus secessissem: ibiq; cũ litterario ocio uacare posse sparẽ: satis mihi negocii habere ui debar: si ĩtegrã ualitudinẽ cõseruare licuisset: ꝙ ex cõi totius urbis ualitudinis ꝑturbatõe pleri ꝗ; pestilentia caderẽt: aut grauissime egrotarẽt: eodẽ morbi genere afflictati: iccirco me ad me dicoꝝ libros: ex ꝗbus aliquã ualitudinis atq; sa lutis opem peterẽ: euoluendos contuli. in his lecto Hippocratis libro de natura hominis: In quo cum multa essent & cognitu digna: & ad cauendos morbos ac ualitudinem tuendã ma xime pertinentia: placuit ꝗ̃ primum latinum fa cere: ꝙ causæ meæ atq; tempori conueniret: si mul etiam ne nostri homines litterarum græca rum rudes carerent: tam cõmodo: tamq; saluta ri libello: qui esset ueluti summarium ac medi cinæ cõpẽdiũ: ĩ quo paucis describeret & hoĩs natura & uenaꝝ positura & febriũ spẽs & uictu um genera: ꝗ̃ græci dietas appellãt: & pestilẽtiæ ceterorũq; morboꝝ obseruatiões atq; remedia.

Nec est cur quisq̃ neget hæc Hippocratis esse: si considerare uoluerit q̃ breuiter presse subtiliter argute atq; concinne omnia hic scribantur ut singula fere uerba singulos sensus habeant: qui uidentur tanq̃ a natura matre in lucem edi & ueluti a diuino quodam ore manare: cũ nihil clarius: nihil certius: nihil ad humanam naturam cõmodius dici scribiue possit. Adde q nihil hic insolenter dictum: nihil gloriose scriptum reperitur: quæ quidem omnia summe atq; precipue Hippocrati laudi tribuuntur.

Præterea hic illorum opinio: quod omnes medicorũ scholæ: ut ab aliis accepi et ipe legi: fecisse Hippocratem testantur: confutatur q uno tantum humore hominem constare censebant Non tamen ꝑpterea inficias eo nõ aliquid ab alio quopiam uiro docto inseri uel addi huic libro non potuisse: ne uideamur ab Aristotele tanto disciplinarum assertore uelle omnino dissentire: qui libro de animalibus tertio: eãdem uenarum tractationem: que hic est: & eisdẽ uerbis cõscriptam refert asscribitq; cuidã Polybo medico. Equidem ut aiunt: mallẽ in oibus malam Aristotelis sequi sententiã q̃ aliorum optimam. Nolo tamen ita superstitiosus esse: ut nephas cõmitti putẽ: si existimaretur uiros eiusdẽ facultatis eadẽ diuersis in locis tractasse parum

uel nihil inter se discrepantes. Sed tenuis ingenii nostri mediocrisq; usus non est scriptorum tantorum uirorum iudicium facere. Quæ facile tu Pont. Max. pro singulari ingenio tuo admirabiliq; scientia iudicabis: q uniuersum philosophiæ genus presertimq; id q de rerum natura est: amplexus es: quod certe ꝓpter cognationem existimat esse cum medendi arte cõiũctissimum. Non esset tamen absurdum: q̃tũ ꝑ exigua ingenii facultate iudicare ualeo: Si tanq̃ Mineruæ Phydiæ aliquid a praxitele uel Polycleto: ita dimidiato aut curto hippocratis libro supinductũ quid legeret aut additũ ab aliquo Hippocratico medico uel philosopho. Cuius autem cunq; fuerit hic libellus: hoc sine ulla dubitatione cõfirmauerim: talis est ꝑfecto: ut qsi quis eum frequenter in manibus tenere & his quæ in eo scripta sunt: parere uoluerit: is ab oĩ morbo integer futurus: itaq; ualitudinẽ cõseruaturus sit: ut non indigeat medicorũ aut uictu aut manu aut medicamẽtis: quibus qui minus addicti sunt: melius ualent: rarius egrotant: tardius consenescunt & lætius: uitam uitalẽ uiuũt. At tu uero Pont. Max. hunc solummodo delectationis causa legere poteris: cum nulla amplius pcepta te erudire aut docere possint oĩm scientiarũ scientissimũ: qui sicut philosophorum

aiii

ſtudiis ad bene uiuendum: ita medicorũ inſti
tutis ad bñ ualendũ minime indiges: qui ſũma
doctrina atq́ incredibili ſapientia omnẽ bene
beateq́ uiuendi uiam & rationem percepiſti ac
fœliciſſimo fortunatiſſimoq́ uſu cum omniũ
laude & admiratione tibi plane confirmaſti:
Vale.

HIPPOCRATES DE NATVRA HOMINIS AB AND. BREN. PAT. CONVERSVS.

Vi cõſueuit audire eos qui de humana natura altius q̃ ad medendi facultatem pertinet: diſputant huius certe oratio: ut ab ali is audiat̃: apta non eſt. Neq́ enĩ ꝓrſus dixerim hominẽ aerem eſſe aut ignem aut aquã aut ter ram aut aliquid aliud quod minime unum in homine ineſſe manifeſto apparet: Sed id q̀bus placet dicere permitto. Atqui mihi quidẽ non uidẽtur huiuſcemõi homines recte ſentire. Nã cum idem ſentiãt: idemq́ concludant: loquun tur tamen diuerſa. Aiunt enim unum quid eſſe quod eſt: ac id eſſe unum & omne: uerbis autẽ diſcrepant. Quoniã id unum & omne eorum alius aſſerit eſſe ſpiritum: alius calorem: alius li

quidum:alius aridum. Tum sua quisq; ratióe concludunt arguméta ac testimonia & indicia afferunt: quæ nullius sunt penitus momenti. Quod uero eodé sunt sensu: uerbis auté dissen tiunt: ea re patet eos ignorare quæ profitentur Quod quidem his pcipue perspicere licuit qui illorum contentionibus interfuerint. Nam cũ iidem illi boni uiri eodem in cõspectu atq; cõ sensu auditorum inter se cõtédant: nunq̃ tamé in eodem sermone unus idéq; uir tres deinceps alios conuicit. Sed modo hic superior est: mo do ille: modo cui presertim cũq; fuerit lingua magis fluxa magisq; in turbã idonea. Qui aũt recte sentire putans aliquid de rebus pollicet͂: is merito rationes suas probabiles atq; inuic tas semper affert. Siquidem uera intelligit & re cte demonstrat. At uero isti quidem uidentur imprudentia sua non tam in uerbis: dum dis putant: errare: q̃ etaim Melissi sentétiam sequi atq; probare. sed de his hactenus: Etiam ex me dicis quidam hominem sanguine tantum: qui dam bile: quidam pituita constare dicunt: ipsi q; omnes eandem subiiciunt conclusionem. Aiunt enim unum quid esse: cui nomen ad il lorum cuiusq; libidinem imponitur: porro id unum formam & uim mutare a calore: uel frigore coactum: Mox dulce aut amarum:

Triplex opinio de quo constet hõ:

aut album aut nigrum aut aliud qd diuersum fieri. Verū hæc non sic habere mihi uident̄. Nā si homo una re constaret: nullo unq̄ morbi genere afficeret̄. Neq; enim esset: unde doleret: cū unum tantummodo foret. Quod si afflictaretur: una utiq; curatio necessario foret. Contra nunc plures existunt. Quia plura in corpore sunt: quæ cum plus iusto inter se calfiunt aut refrigerant̄ aut siccescunt aut humefiunt: morbos pariunt. Ex quo multa habentur egrotationum genera: & multæ quoq; illarum curationes. Cæterum mea quidem opinione qui hōinem sanguinem & nullam aliam rem esse censet: is deberet demonstrare eum nō mutare formam aut uariari: aut saltem aliquod anni tempus: aut hominis ætatem ostendere: qua sanguis solus appareret esse in homine. Verisimile namq; fore aliquod tempus: quo id unum in se ipso esset. Hæc a me dicta etiam in eos cōueniunt qui bili siue pituitæ tātum tribuunt. Ex quibus uero hominem ego constare dixerim: ea & secundum legem & secundum naturam: cum & uniuscuiusq; ætati tam iuuenili q̄ senili tum tēpori tam calido q̄ frigido conuenire demonstrabo: atq; signa etiam & argumenta afferam eaq; aperiam quibus necessario quodq; augetur abolet̄ue in corpore. Primum generatio

Nō posse hominē re una cōstare.

Cōfirmatio rej:-

Exordiū declarationis rex qbus hō cōstet:

ab uno fieri nequit. Quonã enim pacto unum
quid generare posset: nisi quid aliud admiscere
tur? Tum nec quæ miscentur: generarent: nisi
essent eiusdem generis eãdemq; haberent facul
tatem. Rursus nec generatio qdem nobis perfe
cta foret: nisi calidum & frigidum siccũ & hu
midum inuicem temperate & pari modo se ha
berent aliter inanis esset: si alterutrũ altero ualẽ
tius infirmiusue foret. Proinde qui uerisimile
est: ut aliquid ab uno generetur: cũ id ne a plu
ribus quidem fieri possit: nisi mutuo tempera
mento mixtis. Cum igit̃ natura eiuscemõi sit:
cum omniũ reliquarum rerum: tum etiã hoĩs
necesse est hominẽ non una re cõstare: sed unũ
quod q; eorum: quæ generationi suppeditaue
rint: talem quãpiã uim in corpore possidere: q̃
lem contribuerit. Rursus homine animã agen
te singula in ꝓpriam naturam discedunt: udũ ĩ
quã in udum: siccum in siccũ: feruidũ in ferui
dum: algidum in algidũ. Nempe talis est tum
animantiũ: tum cæteraꝝ omnium rerum natu
ra. Omniaq; sic orta: occidũt simil̃r. Ex his enĩ
quæ prædiximus: omnibus: cuiusq; natura cõ
sistit: desinitq; pari ratione: cum id in se ipsum
unde cõcreuerit: se receperit. Corpus autem hu
manum habet in se sanguinem & pituitam &
bilem duplicem tum flauã tũ atram. Ex qbus

Generatione ab uno solo neq; a duobus e nisi eiusdem generis fieri posse:

Maximũ rex tẽperamentum ac concordiam opus esse i generatione aliter uana fore:

Soluto homine soluitur natura eius i idem.

Tribus cõstare corpus humanũ:

& consistit & egrotat & ualet. Valet quidem præcipue cum ea inter se uim & copiam medi ocriter temperatas maxime quæ permixtas ha buerint. Contra laborat: cum eorum aliquid est plus minusue iusto: siue cum in corpore se cretum est: neq; cum aliis confusum. Quod q dem non modo locum: exquo abscesserit: affi cit: uerumetiam ad quem abscesserit: exercet: propter nimiam & exuperantem copiam. Vti q; si quid citra supfluitatem foras eruperit: ne gocium pbet propter exinanitioné. Similiter intus si uacue fit migratue aut ab aliis excerni tur duplicem molestiam prebeat: necesse est: quemadmodum dictum fuit: uidelicet unde abscesserit: ac ubi exuperat.

Quod uero dixi me quibuscunq; hominem constare statuerim: ea semper esse demonstra turum secundum institutum & naturam: iccir co aio sanguinem esse & pituitam & bilem: tũ flauam: tum atram. Atq; horum nomina pri mum quidem instituto distincta esse dico: q; nulli eorum idem nomen inditum sit: deinde secũdum naturam formas discrepare: minime q; pituitam similem esse sanguini: aut sangui nem bili: aut bilem pituitæ. Quo nam enim

Quomodo in sanitate sive bona sive mala in statu [illegible] versetur:

[illegible] confirmationis corporum:

Distincta nomina rex quibus homo constat distinctas formas dissimiles qualitates:

pacto inter se silia esse possunt: cū neq; ad usū neq; ad tactum similia esse cognoscant. Neq; enim pariter calida: siue frigida: siue sicca: siue humida sunt. Ergo quando tantum inter se & forma & ui differunt: necesse est: ea nō esse unū siquidem neq; ignis & aqua idem sunt. Quod ea omnia unum non sint: sed ex ipis quodq; ꝓpriam uim atq; naturam trahant: uel hac una re tibi maxime cōstare posset. Quia pharmaco quod pituitam siue bilem aut flauā atrā cit: dato: pituita siue bilis flaua aut atra tibi euomit. Item aliqua corporis pars uulnere affecta tibi sanguinem emittet. Atque omnia usu hæc tibi uenient tam inter diu q̄ noctu: tam hieme q̄ æstate: nullo tēporis spacio intermisso: donec homo spiritum accipere reddereq; potest: poterit autem: donec aliquo istorum priuetur cognatoꝝ. Quæ quis negaret esse congenita: cum luce clarius appareat hominem dum inter uiuos agit cum ea omnia in se semper habere quæ nunc dico atq; demonstro: tum etiam natum altumque ab homine eadem illa omnia habente. Qui autem unum quid esse hominem putant: hi mihi propterea in hanc

Duo inuicem cōtraria unū esse nō posse: sed cōtemperamēto alterius cōcordari:

φαρμακον proprie i grecis dicitur uenenum siue medicina i. e. est nomē mediū sicut et apud nos uenenum:

opinionem uenire uident̃:ꝙ ex iis qui e poto
pharmaco inter purgationes animam efflarũt:
quoſdam bilem:quoſdã pituitam euomentes
conſpicati:putarunt hominem quoduis illud
eſſe.quod per purgamenta morientem eiicere
conſpexiſſent.Eadem nituntur ratione qui ho
minem dicunt eſſe ſanguinem:quoniam cruo
rem:qui ſibi ſub conſpectum ex iugulatis hõi
bus manãs ſubiicitur animum in homine eſſe
putarunt.Hæc ſunt quibus omnes iſti utũtur
in ſuis ſermonibus:argumenta.Verum qui bi
lem ſolum ꝑ purgationem eiecerit:adhuc mor
tuus eſt nemo:ſed ſumpto pharmaco quod bi
li mouendæ eſt:p̃mum bilem:mox pituitam:
porro alteram bilem atram & quidem per uim
tum demum moribundus ſanguinem euomit
purum quod idem contingit his qui ſumunt
potiones pituitam mouentes. Primũ enim pi
tuitam deinde bilem flauam ex hac atram: po
ſtremo ſanguinẽ purum euomunt:atq; e ueſti
gio finiunt uitam.Nam pharmacum cum cor
pus intrarit primo id quod omnium maxime
ſibi ſecundum naturam cognatum atq; ſimile
eſt:agit exinde reliqua trahit & purgit quem
admodum ſtirpes & ſemina terram ingreſſæ
ſibi quod ex ipſarum natura eſt trahunt uel
Acre : uel Amarum : uel dulce : uel Salſum :

uel aliud quid diuersum impmisq; ex eo pluri mum quod sibi ntaurali propinquitate max me cõiunctum est arripiendo: tum cetera dein ceps attrahendo: talem quoq; modum pharma ca seruant. Quæ bilem mouent pmum meraci simam purgãt: deinde mistam: Ité pituite phar maca pmum meraciorem pituitam ciunt post cõfusam. Iugulatis sanguis fluit pmo quidem feruentissimus atq; perq̃ rubidus: mox magis pituitosus magisq; biliosus. Hieme crescit i ho mine pituita. Quod ipa precipue ex omnibus quæ i corpore sunt: natura sua: eo tempore fri gidissima est: arguméto. Quia si pituitã: bilé: sanguinem tangere libuerit: pituitam profecto facile omnium algidissimam reperies: tamen & si lentissima sit ac non nisi summa cum ui olentia secundum atram bilem citetur. Quæ enim per uim ueniunt: ea propter uiolentiam feruentiora redduntur. Sed tamen præ his om nibus pituita suapte natura multo frigidissima apparet. Quod auté hiems corpus pituita im pleat: tibi patebit cum ex sputo & mucco ac pi tuita nasi: quæ hieme supra modum fluentia e munguntur: tum uero ex cæteris morbis pitu itosis præsertimque tumoribus qui præcipue eo tempore maxime albicant. Vere auté pituita in corpore ualétissima inest. Sed sãguis crescit

suscipitque indies maius incrementum. tunc enim frigora remittuntur & hymbres relaxantur ex quibus & dierum quoque tepore sanguis augetur cuius naturae id anni tempus: quoniam humidum est & calidum: maxime consimile existit: indicio quod homines uerno estiuoque tempore potissimum torminibus corripiuntur ac supra modum calescunt & rubent atque sanguis e naribus fluit: estate uero adhuc sanguis cum uiget sed bilis effertur accrescitque & in autumnum pertinet. In autumno sanguinis parum est: quia illius naturae id temporis contrarium habetur. Bilis & estiuo & autumnali tempore imperium corporis obtinet: argumento: quod homines & sponte sua & per purgationum potiones bilem biliosissimas que res euomunt uel exernunt. Quod item ex febribus & hominum coloribus patet. Pituita aestiuo tempore longe infirmissima est quod ei tempus ob calores siccitatesque uehementer aduersatur: autumno sanguinis quota pars est in homine. Quoniam id tempus siccum est & hominem iam refrigerare incipit. Sed atra tunc bilis quam plurima est & potentissima quae instante uero hieme decrescit iminuiturque refrigerata. Rursus pituita uicissim augetur: cum ab imbribus numerosioribus tum a noctibus longioribus profecto haec omnia

semper habet corpus humanum: quæ certe nõ negauerim pro temporis circumsistentis quali tate ac propria cuiusq; natura separatim modo maiora mõ minora fieri. Vt annus omnis om nium istarum rerum caliditatis scilicet & frigi ditatis & siccitatis & humiditatis particeps est: neque enim quæpiam illarum uel quota tem poris parte consisteret: sine reliquarum omniũ quæ in hoc mũdo sunt: consortio. Immo si q̃ deficeret: omnes simul abolerentur. Quippe q̃ ab eadem sunt constitutæ necessitate: inuicéq;: aluntur & substentantur: Simili modo homo si quid eorum ipsi deficeret quæ cõgenita sunt: non amplius uitam degere posset. In anno mo do hiems maxime: modo uer: modo estas: mo do autumnus uiget. Haud aliter in homine in terdum pituita dominatur: interdum sanguis: interdum bilis: tum flaua: tum atra: euidentio re quoq; argumento: quia si quater in anno ei dem homini: unam eiusdem generis potionẽ dederis: hieme tibi euomentur pituitosissima: uere humidissima: æstate biliosissima: autũno nigerrima. Cum igitur hæc ita se habeãt: opor tet egrotationes quæ hieme incrementum suf cipiũt: estate desinere: & econtra: quæ estate cre uerint: hieme terminari: nisi intra dierum cir cuitum de quo postea loquemur: absoluantur.

Vernorum morborum liberatio in autumnū expectanda est: autūnales aūt: ueris tempore liberent necesse est. Hec uero quisquis stata tempora superauerit: hūc fore annuum scire oportet. Sic medicū morbis mederi oportet: habita bene cuiusq; quod in corpore ꝓ tempore & eius natura uiget: rōne. Impmisq; pterea non ignorare debet morbos qui ex impletione ꝓficiscunt: exinanitione curari: & e diuerso: qui e uacuefactione ꝓueniunt: sanari saturitate. Qui a labore hos quiete: qui ex ocio: eos exercitatiōe euinci. In summa oportet medicū scire obsistere īstantibus & morbis & formis & tēporibus & ætatibus & cōtenta laxare & laxata cōtender tali nanq; mō morbi uitium facillime desistere poterit. Et hoc mihi sanatio esse uidetur.

Obseruationes morborum.

Orbi alii a uictus genere: alii a spiritu quē trahētes uiuimus: ꝓueni ūt. Sed de utrisq; hoc mō disceptari atque diiudicari oportet: cū una egritudine cōplures eodem homīes tēpore corripiunt: cām ad id reiicere debemus quod maxīe cōmune est quoq; omnesutimur id aūt spiritus est quem accipimus reddimus q̄ tunc enim uictū nostrū nequaquā in cā eē manifesto cōstat: cū morbus omnes pariter attingit tam iuniores quam seniores tam fœminas

quam mares tam temulentos quã abstemios:
tam qui ordeaceum quã qui triticeum in ciba
tu sumunt panem:tam qui parũ quã qui mul
tum laborant. Ergo non uictus rationi in cau
sa ponendum est. Cum homines quoquo uer
sandi mõ utentes in eandem incidunt egrotati
onem. Cum uero eodem tempore diuersi mor
bi gignunt̃ sine dubio uictus cuiusq3 culpa est.
Oportet itaq3 remedia adhibere cum morbi oc
casiõi quẽadmodum a nobis alibi dictum est:
repugnando:tum etiam uictus genera mutan
do quãdoquidem cibos quibus homo uti soli
tus est nequaquã aptos esse liquet ul' uniuersos
uel plerosq3 ul' unum eo℞ quempiã quod cum
didiceris inspecta tamen & considerata ut a me
iam dudum dictum est hominis natura ætate
forma & anni tempore & morbi genere: debes
uictum mutare & remedia facere modo demen
do mõ addendo:cum hoc ut omnẽ curationẽ
tuam siue uictum ad cuiusq3 etatis habitũ tẽpo
ra formas morbosq3 dirigas. Atqui si morbus
unus omnes ꝑmiscue & uulgo infestat:clarum
est non uictũ: sed quẽ trahimus spiritũ in cau
sa esse quippe qui morbidã plane quãdã excre
tionem habeat. perpetuũ igitur est homines ꝑ
id temporis hæc admoneri. s. ne uictũ mutent
qui morbi causa nõ existat: ꝓspiciãt ut corpus

bi

sit q̃ solidissimũ atq; attenuatissimũ cibis poti busq; qbus uti cõsueuerint sensim demendo qa si festinantius uictus mutaret̃ a mutatõne picu lum foret: aliquid in corpore innouãdi. Quare solito uictu utendũ est cum noxæ causa sit nul la hoĩs. Insup ut q̃ paucissimus spiritus corpus ingrediat̃ isq; ut maxĩe peregrinus sit, puidẽdũ tum loca in qbus morbus grassatur: quoadfie ri põt mutãdo: tũ corpora attenuãdo. sic. n. mĩ me mlto ac dẽso hoĩes egeãt spiritu. morbi q a corporis membrorũ ualidissimo pficiscunt̃ gra uissimi sunt: atq; si ibi ubi cepti sunt: manserit: necesse est ualidissimo mẽbrorũ laborante totũ corpus laborare. Sin aũt ab ĩbecillioribus se in ualidissima insinuauerint facilius absoluuntur Quia ui facile uindicant̃ quæ influunt.

De Venarum natura.

Venæ corporis crassiores ad hunc modũ ori untur q̃tuor paria sunt. Primũ quod ab occipi te ortũ: tendit p ceruicẽ summa preptans latera spinæ ad clunes & crura deĩde per tibias & mal leolos exteriores ad pedes: q̃obrem doloribus dorsi & coxarũ de poplitibus malleisue exteris sanguinem mitti solitum est. Secũdũ uena rum par de capite circũ aures per ceruicẽ iugu

lariæ dictæ sunt: intus ꝓpter spinā & lūbos ad testes & fœmora ꝑfertur atq; per poplites & tibias ꝓpter interiores malleolos ad pedes. Quaꝓpter doloribus lumborum & testium sanguinem poplitibus aut malleolis mittimus interioribus.

Tertium par uenaꝝ a temporibus per ceruicem sub scapulis porrigit̃ ad pulmones & altera de parte dextra ĩ sinistrā pergēs mamā subit & ad lienē renemq; descēdit: altera de sinnistra ĩ dextrā ꝓcedēs a pulmõibus mamā subit mox iecur petit & renē: utraq; postremo ad podicē desinit.

Quartum par ortum a sincipite de sede oculorum per ceruices ad humeroꝝ clauiculas deuenit: unde per lacertos ad agilē mox per cubitos ad uolam & digitos unde intus remeās ad alas ꝓpaginē mittit: quæ sūmas costas ꝑreptat: dū altera ad lienē altera ad iecur ꝑueniat. Deinde utraq; eminens per uentrem ad genitale desinit Ita uenæ crassiores hñt. Procedunt quoq; a uētriculo per corpus aliæ per mltæ & uariæ uenulæ ramuloꝝ mõ per q̃s alimentū corpori transmittit̃. Quod a crassis uenis & interioribus & extimis ferunt uētriculo & reliquo corpori sibi q; inuicē submistrāt ĩterne. s. externis & externe internis. Quāobrē has mittēdi sanguis rões seruare aptissimū est: Opæque ꝑciū ē: ut cultellus

q̄lõgiſſime a loco ubi dolor eſſe & ſanguis cõ
gi didicit:adigat᷑.quia tali mõ haud magna re
pente mutatio fieret & cõſuetudo remoueretur
eodem amplius coeundi.oibus qui aut febre ĩ
tegri multũ puris excreant aut dolore uacui ſe
dimentum urinæ ad modum purulentum aut
ſtercora cruenta ſicut in torminibus & diutur
na habent qualia eſſe ſolent iuuenibus quinq̃
& triginta annos natis & hominibus etiã gran
diore euo:his oibus eadem illa res morbi cã ex
iſtit.Quapropter eos exercitatõnibus atq̃ cor
poris laboribus deditos eſſe oportet:ac ne ope
rariorũ quidem labores ĩ adoleſcentia ſubterfu
gere deinde laboribus remiſſis corpus implen
dum eſt molli carne & a ꝓore multum differen
te:ita ut adeptum & aduenticium corpus a ſu
periore & uernaculo diſcrimĩs habeat multum
Si qui igit᷑ ita affecti qñq̃ in egrotationem ĩci
derint q̄ ꝓmũ euadunt.Sed poſt a morbo:ſub
inde temporis curriculo corpus liq̄tur & ad ſa
niei effigiem ꝑ uenas q̄ latiſſimæ & peruiæ ſũt
diffluit.Quod ſi ad inferiorem uentriculũ cite
ruit:tale ferme q̄le ĩtus erat foraſ emittit᷑ ꝑ mea
tus ſeceſſum.Quippe quod utpote uia decliui
& lubrica:haud diu in ĩteſtĩo detineat᷑:quibuſ
in pectus deſtillarit ſuppuratõe ĩfeſtãt᷑:quia di
utius ĩ pectore ſedens cum ueluti accliui expur

gatione sursum uersus difficulter eiiciat marces
cit & suppurat. Si ad uesicam eruperit a: loci ca
lore calfit album redditur secernit ac rerefit ra
refactumq; desup fluitat: pars crassa subsidit: q̃
pus dicitur: Ideoq; pueris calculi cõcrescunt ob
eius loci & reliqui corporis caliditatẽ. Quod u
su uiris nequaq̃ uenit ꝓpter corporis frigidita
tem. Non alienũ est scire hoĩem ꝓma die supra
q̃ possit: esse calidissimum: nouissima aũt frigi
dissimũ. Necesse. n. est calere corpus quod ado
lescit & ad uires incrementũ que tendit: e diuer
so illud supra modum frigere quod cœperit ab
oleri & tanq̃ maturum ac uictum atq; caducũ ĩ
ruinam preceps festinare. Atq; hac rõne hõ pri
ma die q̃tomaximũ suscipit incrementũ: eo ma
gis calescit. Sic extrema q̃to plurimũ uitalis ro
boris detrahit: tanto frigidiorem esse necesse ẽ.
Ex illis aũt qui predicto modo affecti sunt: ple
riq; sponte sua: si tempestiue. s. qnto & q̃draga
gesimo die liquari cœperint: sanescũt. Sin autẽ
ea dieꝝ metam p̃terierint: per se annum conua
lescũt: nisi uero quapiam alia re homo offenda
tur. Morbos qui sensim oriunt & quorum cau
se cognitu faciles existunt: tutissimos appellare
licet. Quare p̃sentissima curatio: si q̃ꝓmũ mor
bi causæ occurratur. Qua sublata: morbus abs
q; negocio discedit. Quibus in urina ad a renu

larum ſimilitudine aliquid ſubſidit ſeu pori
.i. tophi lapilli:his tubercula ad craſſam uenā
enata ſunt:atq; ſuppuruerūt:deinde cū ea haud
ita cito erūperentur:pori deuoluti expure at ꝑ
uenam ſimul cum urina in ueſicam extrudunt᷑
Si urinæ cruentæ ſunt:in uenis uitiū eſt:Si uri
na quæ craſſa eſt:habuerit ad effigiē capillamē
ti carūculas admodum minutas: ſigno eſt uiti
um eſſe in renibus & articularibus.Si pura & ī
ſumma urina ueluti furfures huc illuc quæ īna
tent:ſcire licet ueſicæ ſcabiem ſubeſſe.

De febribus.

Bile bilis .n. spu ma sanguinis & q sanguis in cale scit ... Hanc greci cholin dicunt: nostri medici colera. Habent tm quatuor humores et latina nomina: sanguinem: pituitam: bilem: & atram bilem.

Agna ex parte febres a bile ſunt:genera ea
rum q̄tuor ſunt abſq; illis quæ doloribus eue
niunt.Nuncupantur aūt cōtinēs quottidiana:
tertiana:quartana.Continen s acopioſiſſima at
q; meraciſſima bile ꝓuenit & ꝑq̄ breui iudicat᷑
Quoniam corpus a uehementi calore feruefac
tum:dum nullo temporiſ interuallo refrigeſcit
celeriter ſoluitur & abſumit᷑.Quotidiana ſecū
dum cōtinentem a largiſſima bile eſt: & ex om
nibus aliis citiſſime euincitur.Longior eſt cōtī
nente:quo pauciore ex bile uenit. Tū quia cor
pus ꝓpter intermiſſionem requieſcit: in cōtinē
te autem nullo unq̄ tempore quietē habet: qa
nulla fit inter capedo.Tertiana diuturnior eſt
q̄ quottidiana:a minore bile accedit:q̄to plus ī

tertiana q̃ in quottidiana corpus requiescit: tã
to diuturniorir est q̃ quottidiana. Quartana a
lioquin pari rõe longe diuturnior tertianis est
tum quia minus bilis habens estum afferentis:
tum quia corpus amplius refrigescit: q̃ ab atra
bile id superantis materie ꝓficiscitur ac difficul
ter euellitur. Nam cũ ea inter omnes corporis
hũores lentissima: & glutinosissima sit: diutur
niores sedes constituit: quod autem febres q̃r
tanæ atræ bilis participes sint: hac re tibi pate
bit: quod homines autumali potissimum tem
pore: & in ætate uigintiquinq; annoꝝ usq;: ad
quadragesimum quintum annũ: quæ ex omni
bus ætatibus: maxime atra bile detinetur corri
piuntur quartanis: quibus autũnus inter onía
alía anni tempora expositissimus est. Quos igi
tur ultra citraue id tempus ac eam etatem quar
tana accesserit ꝓ cõperto habere debes hãc febrẽ
míme diuturnã fore: nisi qd aliud hõi officiat.

De uictus ratione.

Diote homines hanc uiuendi regulã seruar̃
debent. Hieme cibi plurimum potus minimũ
sumere: potus sit uinum: quam meracissimum
cibi panis & opsonia omnia assa: oleribus ꝑ id
temporis quã paucissimis utendum est: sic enĩ
corpus siccum erit: & calidum. Vere autem po
tu largiore: uino diluto & sensim: cibis mollio

ribus & paucioribus uti conuenit: & dempto pane: Maza adhibenda est pari mõ omnia assa demenda: in quorũ locũ succedent elixa: Item oleribus perpaucis utendum donec homo in æstiuo tempore constiterit: cibis ut dixi exigẽdo mollioribus & opsoniis: & oleribus coctis & crudis & potu copiosiore: sed paulatĩ & sensim: ne magna subito mutatio fieret: quæ noxia foret. Estate & molli maza: & potu dilutiore ac largiore & oĩbus opsoniis elixis ali hac de re expedit ut corpus refrigeretur & emolliatur. Et enim tempus illud calidum est & siccum: ac corpora reddit estuantia: & siccitate indurescentia Oportet igitur ab huiuscemodi uictus studiis atq; remediis: auxilium petere: atq; pari modo sicut ex hieme ad uer: ita a uere ad æstatem ꝓcedendũ est: partim cibis demendo partim potui addendo: sicq; quot annis agendo: tum demũ ex æstate hiemem ingrediendum erit. Versa uice in autumno cibi debent esse plures & sicciores pariter opsonia pro temporis rõe. Potus autem pauciores: & meraciores quemadmodum hõ cõmodius hiemẽ transigit: meliusq; ualet ac minus rigescit: si potibus parcis: & meracis: ac cibis quã copiosissimis siccissimisq;: utat᷑: quia illud tempus: ualde frigidũ & humidũ est.

De uictu pro qualitate corporis.

m Ollibus quicq;:rubrũ trahunt colorẽ ꝓdest plerunq; ãni siccior uictu uti:quod illoꝝ natura humida est: Torosis & qui tenui sunt corpore:quicq; colore sũt ruffo uel nigro:expedit maiorem ãni partem uictu exigere humidior:qm̃ huiuscemõi corpora sicca sunt.iuuenibus utile est molliore & humidiore uictu uti: quia ætas sicca est:& corpora sunt cõstricta.seniors oportet maiore anni parte degere sicciore uiuendi mõ:corpora.n.ea in ætate humida sunt & mollia:& frigida.quaꝓpter onia uictus genera:ad ætatis habitum ãni tempora ac locoꝝ hõimq; naturã accomodãda sunt:instãtibus algoribus & frigoribus occurrendo sic eni bona ualitudo maxie cõseruari poterit.

De exercitatione.

h Ieme celerius atq; cõcitatius ãbulandum:cõtra estate tardius:& lenius nisi per æstum eat. Habunde est iuber corpulentos acrius ãbulare macilentos uero lenius

De balneis.

b Alneæ estate multæ nõ incõmodæ sunt hieme pauciores:sed torosis & gracilibus q̃ corpulentis cõmodiores hñtur.

De uestimentis

h Ieme uestimenta indui pura & rudia perutile est:estate uero infecta atq; mollia: e diuerso

macilentis.

Pimi & qui attenuari cupiunt: oportet: ieiu nos quoquo laborādi mō se exercerē: postea de inde cibos admittere: cū adhuc ab exercitatiōi bus anelant: nec dū refrixerunt: ꝑus tñ uino di luto: nec admodū gelido epoto: tū uero obso nia que adhibeāt: sesamis: & rebus dulcibus: cæ terisq; id genus cōdiāt: & pinguia sint hac rōe ut paucis minimisq;: cōtēti citius expleant & sa turent: quinetiā perpetuū est semel in die com messe balneo supersedere: duriter cubare nudū quoad eius maxime fieri pōt ambulare: qui te nues sunt ideoq; impleri desiderant: cum cæte ra his quæ diximus: cōtraria faciēda sunt: tum etiā supra oīa ieiuno stomacho. nihil laboris aut exercitationis pagendum est.

Omitus & alui lotiones ita recte fieri cōue nit: sex hiemales menses uomitu uti nō alienū est: nā id tps magis pituitosum est q̄ æstas: At q; circa caput & locum qui pcordiis impendet morbi gignuntur. Vrgēte autem calore clyste ribus iō utendū ē: qa tps estuosū. & corpus ma gis biliosū est: ac lumbis & genibus grauedies nec nō inflāmationes exorinnt: itēq; inferiors uentriculi intorquētur: g lomeranturq; : ac ī eis tortiones fiunt. Ergo corpus oportet refrigera re: & quæ sūma innatāt supflua subinde deorsū

uersus educere pinguioribus:& humidioribus uiris:clysteres cõueniunt salsiores & tenuiores siccioribus aũt & q astricto corpoꝛ quiq; tenuiore ualitudĩe sunt:expediunt:pinguiores & spissiores exquo genere sunt q̃ ex lacte cicerisq; cremore ac aliis eiuscemõi rebus cõstãt. Tenues autem & salsi sũt brassica mare & cætera id genus

Quomõ uomitus fiant.

u Omitus ad hunc modũ eliciẽdi sunt hoĩes q corpulẽti sunt & nõ graciles:ieiuni a cursu & acri ãbulatõe:ad meridiẽ euomãt :eminæ dimidio hisopi triti ĩ aq̃ sextario cui sal iditus fuerit & acetũ ĩfusũ ut id gustu suauissimũ hẽat : epoto ꝓmũ qdẽ qetius:deĩde postea largius. Qui macilẽti sunt & natura ĩbecilliores a cibis uomitũ hoc mõ moueãt.calida aq̃ lauẽt:loti ꝓmum meraci uini eminã bibãt:deĩde cuiusuis generis cibos edãt:mĩme q; ĩter edẽdũ aut a cibis bibãt sed cõtineãt eatenus qtũs decẽ stadia trãsegerit: tũ tria uini genera austeri dulcis & acris ꝯmixta ꝓmũ meraciora sensĩ: post dilutiora largius bibãt.Qui autẽ bis in mense uomere consueuit: melius haberet:si continuo potius biduo:quã qnto decimo quoq; die id faceret.Sunt qui ex toto cõtra agunt.Quibus uero aptũ nõ ẽ cibos per uomitu eiicere: aut quibus aluus non respondet:omnibus his expedit sepius interdiu

esse: & diuersorũ generũ eduliis & opsoniis omnimodo cõditis uti: Item duas uel tres uini species potui adhibere. At uero cõtrario huic penitus mõ facere ꝓdest qui cibos euomũt: quiqꝫ iseriores uentriculos humidos habent.

Infantium uictus.

Nfantes diu calida abluẽdi sunt: ac uinũ dilutum: nec frigidũ ꝓrsus potui dandũ est. Atq id aptissimũ fuerit quod nequaq̃ sursum efferr̃ uentriculũ aut inflare idoneum est. Hæc ꝓpterea fiunt: ut neruoꝝ distentionibus minus opꝑmantur utiqꝫ incrementũ suscipiant: & meliores colores trahant.

Mulierum uictus.

Vlieribus siccior uictus ideo seruandus est quippe quaꝝ corpoꝝ molliciei maxime conferat. Insup meraciores potus: Quia uuluis & natibus cæteris qꝫ locis ꝓximis alẽdis & amplificãdis magis idonei sunt.

Exercitationis modus

Vi se exercent: oportet hieme tum currere tum luctari: æstate uero luctari paulum: nequaquã currere: multum: sed leniter & ante & post æstum deambulare. Qui ex cursu defatigant̃: hos luctari decet: quibus lucta laboriosa ẽ: his cursus cõmodus est. Qui enĩ corpus laborioso exercẽdi genere affligit: is cõcalescat cõtrahat̃ qꝫ

ac lassitudine cesset. Quos in exercitationibus
alui profluuiũ cœperit: ac secessus in ciborum mo
dum & crudi exeunt: his putile est: non minus
q̃ tertiã ex exercitationibus ptẽ & e cibis dimi
diã eximere portionẽ. Q̃m liquido cõstat aluũ
p̃ nimio calore non posse ita: ut tãtũ ciborũ cõ
ficiat. His igitur in cibatu idoneus erit panis q̃ as
satissimus in uino emolitus: & potus q̃ parcissi
mi ac meraciores & a cibis deambulatiões. nec
nõ sub id tp̃s semel cõmesse satius est. Sic.n. aluus
maxime calesceret atq; ingredientia retineret.
Sed tñ hic fluor non nisi usu hõibus uenit: qui
cum carnosi sunt & pleniori ac predenso corpo
re: carnẽ quoq; coguntur in cibatu sumere. Quod
cum fit: uenæ densantur eaq; de re cibos introeũ
tes non admittũt. Nempe talis natura morbis
oportuna est acutis: & ad utrãq; ptem uertitur
Nec multũ diu bonus habitus in huiuscemõi
uiget corporibus: cõtra qui rariore: pilosioreq;
carne sunt: cibi appetentiã hñt: magisq; labores
pferũt atq; diuturniores etiã illis cõtingũt bo
næ ualitudines. Qui altera die cibos eructãt: ac
hypochondria.i. sub cartillaginea eleuãtur ut cru
dis cibis scilicet hos paulo diutius sõno indul
gere: & corpus laboribus defatigare oportet: tũ
uinũ meracius copiosiusq; bibendo: tũ cibis eo
tp̃e paucioribus utendo. Scire enim licet aluũ

pre debilitate atq; frigiditate: nõ posse tantã ci borũ copiã cõcoquere. Quos sitis infestat: hos oportet cibis & laboribus demer̃ uinũ dilutũ & q̃ frigidissimũ bibere: q ex uisceribus: aut exer citatõibus: aut alia quapiã defatigatõne dolorẽ cõtraxerit: his ieiunis reqescer̃ ꝓdest: & potibus uti: ut quo minus cibi sũptũ fuerit: eo plus uri næ ciat̃ ne uenæ q̃ uiscera ꝑmeãt: ĩplete intẽdã tur: vñ & tubercula oriri & febres gigni solẽt: si cui cerebꝝ morbi cã existit: torpor caput ꝓmũ occupat: mẽs nõ cõstat: crebro meit: cæteraq; q̃ i morbo destillatõis: urinæ eueniũt: patit̃: ac ĩtra nonũ diẽ: hoc uexat̃ malo: tũ demũ si ꝑ nares & aures liqdus hũor ul̃ sordes eruperit morbus ꝓ pior sanitati censetur: & urinæ destillatõ cessat. urinam uero multam & albidam: sed sine labo re intra uicesimum diem meit: tum doloris ca put desinit: atq; demum intuenti respondet in teger lucis splendor. Omnes igitur homines: qui iudicio prediti sunt: debent ex egrotatõne secum reputare q̃magni sit estimanda sanitas: exinq; sibi suæq; ualitudini scire consulere.

OLIVERIO CARDINALI NEAPO LITANO ANDREAS BRENTIVS SALVTEM DICIT.

Ltero crasso censore nũc opus esset Oli
ueri ꝑnceps optime: q ut olim prauos:
rhetorice magistros substulerat: sic hodierno tẽ
pore lr̃arũ gymnasia corrigeret: In qbus iuuen
tutis nr̃æ ingenia nõ solũ nõ acuunt᷑: sed obtũ
dunt᷑ & dediscũt discendo: cũ ludi q humanita
tis & modestiæ ac doctrinæ eẽ deberẽt: sint nũc
insolentiæ & arrogantiæ ac ignorãtiæ pleni: ita
ut qnquẽnio paulo plus minusue: oratores siue
iuriscõsulti siue dialectici & philosophi & me
dici efficiãt᷑: atq quot quãtaqȝ ad medici ꝑfecti
onẽ: de reliqs. n. nũc sermo nõ hẽtur: ꝑtineant:
ꝯgnoscer̃ poteris ex hac mediciæ lege: quã græ
ce Hippocrates scripsit: ego aũt tibi trãstuli exi
stimãs legẽ nulli magis q̃ tibi legũ iurisqȝ cõsul
tissimo & optio ꝑrono cõueire: sil᷑ ẽt: ut aliquã
do mirari desinas cur tã pauci boni medici repi
ant᷑ quos oporteret ĩstitui liberali educatõe do
ctriaqȝ puerili: flagrar̃ studio a natura ac uniuer
soꝝ ꝑceptoꝝ experiẽtiis adiuuari: ornatissimos
sapiẽtissimosqȝ medicos ad ꝯgnoscẽdũ imitãdũ
qȝ ꝓponer̃: auaritiã cæterasqȝ ai ꝑturbatões s̃mo
uer̃. q̃ cũ a plerisqȝ omittãt᷑: nec aliud qcq̃ ill᷑ cu
re sit q̃ lucellũ: nõ ẽ mirãdũ si qnqȝ corpora nr̃a
cruciãt᷑ nõ ad doctriæ expimẽtũ: sed ad ꝑciũ ex
petita. Vt igit᷑ malos ꝓhiberet: bonos autẽ con
firmaret: sicut legis officiũ est: hanc legẽ scripsit

Hippocrates. Quæ ut seruaret᷑: eius sicut tuoꝶ iuriscõsultoꝶ legum transgressoribus pœna adiicienda esset: ne temeritati & illorũ impunitati nostra pœnas lueret innocẽtia. Vale

LEX MEDICINAE

MEdicina est oĩm artium celeberrima. Sed iam multo longiore a reliqs artibus spacio ob eoꝶ insciciã: qui ea utunt᷑: quiq; temere eiuscemõi uiros æstimãt: relinquit᷑. Cuius rei precipua cã mihi esse uidet᷑ illoꝶ errata. Quia ĩ ciuitatibus soli medicinæ nullus honori locus est preterquã ignominiæ. Q ñquidẽ ab illa homines ea compositi instructiq; mĩme uulnerentur. Verũ enimuero tales uiri ꝑsonis q̃ in tragediis ĩtroducũtur: ꝑq̄m sĩles sunt. ut enĩ illi figuram stolam & ꝑsonã histrionis hñt: non sũt tñ oĩno histriones: sic noĩe quidem medici multi re aũt ꝑquã pauci repiunt᷑. Nã q sapiens oĩno & cõsũmatus futurus sit medicus: huic opus est natura: ingenio: doctrina: bonis moribus: puerili institutione: laborandi studio: & tpe. Imꝑmisq; ingenio opus est: quod si repugnat: cætera oĩa uana sunt: sin ad optimã uiã ꝓcedit: institutis ars & documẽtis precipitur: quæ tñ diligẽter illi etiam uendicãda ac perdiscenda est: qui

a puero eruditus sit eo modo: quo ingeniosos educari īstituiq3 oportet. Preterea mlto tépori multū studii & laboris adiiciēda ē: ut iā cōfirmata corroborataq3 artis pceptio iucūdos fructus sine difficltate parere possit. Quēadmodū .n. ea nasci pcreariq3 uident: q terræ mādant: sili mō medendi facultatis cognitio puenire cernit. In geniū .n. nrm ē ueluti ager: doctoꝝ placita sūt: sicuti semina: pueril educatio: ut tēpestiua semē tis: locus in quo pcipit: quēadmodū circūsistēs aer satis nutrimēto esse solet: laborādi studiū ē ipa cultura. Sed tps oia hec corroborabit: effici etq3 ut pfecte nutriant atq3 maturēt. Hæc qdē sunt: q ad medicinā referri oportet: q qui recte hoc mō pceperit: urbes frequētando nō uerbis solū: uerūetiā re medici cēsent. Nēpe ipitia malus est thesaurus malūq3 ærariū possidentibus: somniū & uisū fiduciæ ac gaudii expers: timidi tatis aūt & audaciæ nutrix. Timiditas .n. facultatis insciciā arguit: audacia aūt artis ignorātiā Due .n. sunt scia & opinio: quarum altera efficit doctū hoiem: altera ignaꝝ. s. scia cā est sciendi: opinio aūt ignorādi: sed initiatis fas ē sacra ostē di: pphanis aūt nephas anteq sacris sciæ orgiis perfecti institutiq3 fuerint.

IOANNI CARDINALI NOVARI ENSI ANDRE. BRENT. S.D.

Rauis certe mihi & pacerba luctuosissi maq; fuit mors Ianeti Cyprii medici tui uiri optimi & hoīs doctissimi & mihi amicissi mi: cui postq̄ uiuo Hippocratis iusiurandū: qđ cōuerterā: efflagitāti sepius dare nō potuerā: q nondū a me extrema manus īposita fuerat: tibi nūc mittere statui mō recognitū: ne: cū iure q̄si herēditario cliētis bona ad te deueniāt: te pmissi mecū agēte: cā caderē: mihiq; altero tāto maius dispēdiū fieret: æstimata litis īpensa. Neue desi derio tuo atq; uoluntati diutius obsisterē: q ex illo intellexerā: nō tm̄ id sua cā petere q̄ tua q: ut uir sapiens sapiētis Hippocratis iuramentū legere cuperes rem certe oī pietate & pbitate di gnā. Mihi tn̄ unū hoc pus te affari liceat medi cos si hoc iusiurādū queādmodū cætera hippo cratis artis pcepta seruarent: sine dubio eā q̄ ab Homero tribuit: laudē cōsecuturos eē: futuros enī inter alios hoīes tanq̄ pncipes & dominos ita ut nunq̄ a Romanis urbe expulsi fuissent: aut in illorum ludibrium sepulchris inscriptū esset: hic turba medicorum periit. Vale.

HIPPOCRATIS IVSIVRANDVM

Estor appollinē medicū & æsculapiū hygeāq; & Panaceā & reliquos oēs deos deasq;:me quātū corporis & īgenii uiribus efficerē potero:hoc iusiurādū & hāc syngraphā esse seruaturū doctorē.s.q me hanc artē docuerit:loco pr̄is habiturū:uictū fortunas cæteraq; quæ illi opus fuerint cū eo cōicaturū:eiusq; p̄li æq̄ tributurū:ac fr̄ibus:q̄bus natura cōiūcti sumus:hāc artē si illi usus fuerit discere:sine mercede aut pacto docturū.Oīa q̄ audierī quæq; p̄ceperī īstituta & reliq̄ totius disciplīæ p̄cepta tū meis p̄ceptorisq; mei filiis tū discipulis q iuramento & syngraphe ac medicīe legi astricti fuerint:alii uero nemī ip̄titurū.Victus norma & remediis: quoad eius fieri poterit:p uirili p̄te iudicioq; meo nō ad ullā egrotātiū offēsionē iniuriāue:sed ad eorū dūtaxat cōmodū atq; salutē usurū:q̄ noxia sunt & ledūt:remoturū:nihil p iniuriā facturū:nemī rogatū mortiferā potionē daturū:neq; id cuiq̄ cōsulturū:mulieri medicamē abortus faciēdi cā tradituru nulli:cū ītegritate & pietate uitā artēq; meā seruaturū:laborātes calculo nequaq̄ īcisurū:sed eius rei p̄itis id cōcessurū. Quascūq; domos ītrauero:solūmō sanādis egrotis opam daturū:oī uolūtaria & exiciali iniuria oī libidīe oī deniq; rei uenereæ cupiditate remota.q̄ i corporibus siue mulierū siue uirorū siue liberorū si

ue seruoꝝ curãdis:q̃q; citra curationẽ i hoĩm ui ta ac cõsuetudĩe uľ uideri uľ audieri uľ quoquo mó cognoueri:q̃ i uulgus aliqñ efferri nõ oportet:tãq̃ arcana & mystica sacra sp tacituꝝ. Mihi igit̃ pure & scẽ iusiurãdũ seruãti:uita arteq; mea fœlicissime fortunatissimeq; frui liceat:nomẽq; meũ & gloria apud uniuersos hõies & natões i ppetuũ celebret̃. Trãsgrediẽti aũt & peierãti cõ traria oĩa contingant.

ANDRE. BREN. HIERONYMO TRA POLINO .S .D.

On est idonea cã Hieronyme cur aliqs Hippocratẽ dialecticæ ignaꝝ fuisse cense at ꝓpterea ꝙ nõdũ eius tpibus disserendi facl'tatis ꝑcepta extarẽt scripta. nã si sic hẽret:& medicine quoq; rudis fuisse argui posset:ꝙ añ eũ de morbis:sicut ab aliis postea factitatũ ẽ:a capite usq; ad pedes scripserit nẽo. Eodẽ argumẽto plato & socrates cæteriq; antiqores phi:qñ Aristoteles adhuc phiæ ꝑcepta nõ digessisset:phiæ rudes dicerent̃. Qđ qdẽ opinari nõ esset uiri sane mẽtis:nedũ docti & prudẽtis. qñqdẽ licet artes disciplĩæq; scripto tradite nõ eẽnt:tñ erãt i ipa natura:easq; hoĩes ĩuestigare & ĩuenire ĩuẽtisq; uti poterãt. Qđ aũt ita sit:demonstrat hic hippocrates triptita breuissima acutissimaq; rõne:

Quã tibi latinã feci ut cognoſcas an ille diſpu tandi artis ignarus fuerit:an ſecus:quo te a cõi errore eximas ſapienter ſentiẽdo recteq; iudicã do Hippocratẽ oĩ doctrina oĩq; diſciplina inſi gnẽ fuiſſe:a quo etiã & Plato & Ariſtoteles mľ ta didicerint:cũ alter in cratilo alter in libro de interpretatione ſentire uident̃ noĩa rebus poſi ta eſſe inſtituto nõ natura. Quæ ſententia puto nõ aliunde ſumpta eſt:q̃m ab hoc Hippocratis loco:quẽ legens iudicare:& ut aiũt oculis cerne re & manibus tãgere poteris. Vale.

QVOD ARTES SVNT: DEMON STRATIO HIPPOCRATIS.

Ihi certe uidet̃ nulla oĩno ars eſſe: quæ non ſit. Etenim abſurdũ eſſet:eorꝝ q̃ ſũt aliquid nõ eſſe cenſere. Siquidẽ ea:quæ nõ ſunt quis ex uiſu demõſtrauit eſſe? Nã ſi eſt cõſpice re:q̃ nõ exiſtũt:tãquã exiſtentia:non utiq; pro cõperto habeo:quõ quiſpiã ea intelligat nõ ex iſtere tãquã exiſtentia. Eſto q; oculorũ ſenſu & mentis intellectu aliquid tãquã ſit:pcipiat̃ nõ tñ ꝓpterea hoc eſſet eiuſmõi. Quoniã q̃ ſunt ſp cernunt̃:& cognoſcunt̃. Quæ aũt nõ ſunt: ne q; cernunt̃:neq; cognoſcunt̃. Atq; artes demõ ſtratæ cognoſcunt̃:nec uero earũ ulla eſt: quæ

non ex aliqua forma pspiciāt. Equidem & noīa quoq; a formis indita esse puto. Non est enī cō sentaneū existimare formas a nominibus ortū habere. Nec fieri pōt. Noīa enī instituto natur ponunt: species aūt non institutis fiūt: sed ger mināt. Si cui igit hæc: quæ diximus: minus no ta fuerint: clarius ei reliquis in rōibus patefiet.

ANDREAS BRENTIVS IACOBO SANGENISIO .S .D .

Erum illud est Iacobe: quod cōi sermōe usurpari solet: uirtutē nullos maiores in imicos hre: q̄ ignaros. Atq; quāto maior in ali quo elucescit: tanto plures habet inuidos: atq; hostes. Quorsū hæc? Quia cū medicīa sit oīm artiū pstantissima & locupletissima: multo sem per habuit qui ei detraherēt & uitupare conarē tur: quos q̄ prudenter & sapienter Hippocrates ut nobilissimus eius autor: ita acerrimus ipius tutor atq; defensor rephēdat: facile iudicabis ex hac pua īuectiua cōuersa quo te nō puo frui bo no ītelligas cū laudē sine īuidia hēas: quā facile uitas oībus recte cōsulēdo: beneq; faciendo: q̄q dem solā uitam & fœlicitatē esse te nō ignorare arbitror uirū aristotelicū & philosophiæ pcep tis instructissimum. Vale.

HIPPOCRATIS INVECTIVA IN OBTRECTATORES MEDICINE.

Vnt nõnulli qui artẽ putarũt artes uitio dare: ut opinant̃: ne id q̃dẽ quod dico: efficientes: nisi uero ꝙ ꝓpe sentẽtiæ ostẽtationẽ quãdã ꝑ se ferũt. Atq mihi q̃dẽ magni ingenii singularisq; prudẽtiæ esse uidetur: aut aliq̃d: q̃d nõ reptum sit inuenire: melius. n. est inuentũ q̃ quod nõ est reptũ: aut ĩpfecta pficere. At uero alioꝝ inuẽta cauillatiõibus uitupare: nihil emẽ dando: sed q̃ doctoꝝ sunt ĩuenta apud ĩdoctos rephẽdendo nullius cõsilii rẽ aut ĩceptũ eẽ iudico: sed potius quãdã naturæ puersitatẽ: uel artis ignorantiã: istud. n. solũ officiũ est ĩsipientũ uirorũ: q nihil arte ualẽt: sed ãbitiõe dũtaxat mouẽtur: cũ nullã penitus facltatẽ hẽant aut alioꝝ scripta uitio dandi: aut quæ recta sunt insectandi: aut quæ recta non sunt: uituperãdi. Alii igitur aliarum facultatum ꝓfessores & assertores reprimant: atq; contundant: eos qui tali modo in alias artes inuehuntur. Sed præsens oratio: illis qui medicinam exagitant: repugnabit animosa propter eos quos damnat locuplex propter artem: cui opitulantur: robusta propter sapientiam a qua est erudita.

FINIS

Registrũ foliorum.

Hippocrates
Xysto
Vel nihil
quidum

Quam
lariæ
gatione

Ac lassitudine
Altero
A puero

